

**ОСОБИСТІТЬ У ПЕРІОД
СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ:
ПСИХОЛОГІЯ - МЕДІА - ОСВІТА**

Матеріали
І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(19 березня 2026 року)

м. Івано-Франківськ
2026 рік

Заклад вищої освіти
«Університет Короля Данила»
Кафедра психології
Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю
Криворізький державний педагогічний університет
Кафедра загальної та вікової психології
Національний університет «Запорізька політехніка»
Кафедра психології
Приватний вищий навчальний заклад
«Київський медичний університет»
Кафедра психології

ОСОБИСТІТЬ У ПЕРІОД СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ПСИХОЛОГІЯ – МЕДІА – ОСВІТА

*Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Івано-Франківськ, 19 березня 2026 року)*

Івано-Франківськ

2026

DOI 10.33098/2026.01.26.03

УДК 159.9:070:37.011]159.923(0.064)

О 72

*Рекомендовано до розміщення в електронних сервісах
ЗВО «Університет Короля Данила»
(протокол № 8 від 26 березня 2026 р.)*

О 72 **Особистість у період суспільних трансформацій: психологія – медіа – освіта:** матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 19 березн. 2026 року). Івано-Франківськ: ЗВО «Університет Короля Данила», 2026. 116 с.

ISBN 978-617-8850-13-5

Видання вміщує тези доповідей учасників I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Особистість у період суспільних трансформацій: психологія – медіа – освіта», яка відбулася 19 березня 2026 року у закладі вищої освіти «Університет Короля Данила». Розраховане на наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, здобувачів вищої освіти, а також на широкий читацький загал.

Організаційний комітет не завжди поділяє думку учасників конференції. Відповідальність за достовірність фактів, статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

УДК 159.9:070:37.011]159.923(0.064)

© ЗВО «Університет Короля Данила», 2026
© Автори, 2026

Зміст

Асмолова Тетяна, Доній Вікторія

СОЦІАЛЬНЕ КОНСТРУЮВАННЯ ГЕНДЕРУ В УМОВАХ ВІЙНИ..... 7

Астаф'єва Дар'я, Бурлакова Ірина

МЕХАНІЗМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ДЕРЖСЛУЖБОВЦІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ..... 9

Височина Валерія, Пилипенко Катерина

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК РЕСУРС КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВИСОКОТРИВОЖНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВІЙНИ..... 12

Гайнуліна Ольга, Бурлакова Ірина

ВІЙНА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА СИСТЕМНОГО ПСИХОСОМАТИЧНОГО НАПРУЖЕННЯ У ДОРΟΣЛИХ..... 15

Гапатин Соломія, Дружкова Ірина

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ, ІСТОРІОГРАФІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ 19

Даценко Оксана

ПСИХОЕДУКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ..... 22

Дейнега Максим, Антощенкова Віталіна

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНА ПОВЕДІНКА ІНДИВІДА В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ..... 26

Денисюк Святослав, Луцька Мар'яна,

ГЕНЕТИЧНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ПЕРЕДАЧІ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ 29

Долматова Кіра

МОДЕЛЬ BASIC-RH ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ СТУДЕНТСТВОМ В УМОВАХ ВІЙНИ..... 33

Клевець Карина, Держипільська Галина

МЕДІАПРОСТІР ЯК ЧИННИК СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА ПСИХІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ 36

10. Porges S. W. Polyvagal safety: Attachments, emotions, and the brain. New York : W. W. Norton & Company, 2021.
11. Tolmunen T., et al. Alexithymia and somatic symptoms. *Comprehensive Psychiatry*. 2019. P. 94.
12. World Health Organization. Mental health and psychosocial considerations during the Ukraine crisis. 2022. URL: https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-Hotline_mental_health-2022.1

УДК 159.923.2:159.954

Гапатин Соломія,
викладач кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології,
Одеський національний медичний університет

Дружкова Ірина,
доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології,
кандидат історичних наук,
Одеський національний медичний університет,
м. Одеса, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7934-5057>

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ, ІСТОРІОГРАФІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ

Сучасний соціогуманітарний дискурс позначений відчутним зростанням уваги до проблеми психологічної стійкості особистості в умовах масштабних кризових трансформацій. Реалії повномасштабної війни, соціальної нестабільності, вимушеної міграції та екзистенційної невизначеності актуалізували потребу наукового переосмислення внутрішніх ресурсів адаптації дорослої людини. У цьому контексті феномен резильєнтності розглядається як інтегративна здатність особистості зберігати психічну рівновагу, відновлюватися після травматичних подій і трансформувати кризовий досвід у потенціал для подальшого розвитку [5; 10]. Сучасні теоретичні моделі наголошують на динамічному характері резильєнтності як процесу взаємодії особистісних, соціальних і середовищних ресурсів [8].

У межах новітніх психологічних підходів простежується тенденція до розширення уявлень про внутрішні ресурси резильєнтності, серед яких дедалі більшої ваги набуває креативність. Вона розглядається не лише як когнітивна здатність до продукування нових ідей, а як життєтворчий потенціал особистості, що забезпечує гнучкість мислення, здатність до переінтерпретації досвіду та вироблення адаптивних стратегій поведінки [6; 7]. Теоретичні витoki такого розуміння сягають когнітивних досліджень дивергент-

ного мислення [3] та гуманістичної психології, у межах якої творчість інтерпретується як вияв самоактуалізації та повноцінного функціонування особистості [4].

Особливе місце в історіографії проблеми посідають дослідження взаємозв'язку креативності з подоланням травматичного досвіду. Емпіричні праці доводять, що креативність корелює з показниками посттравматичного зростання та здатністю конструювати смисли після пережитих криз [2]. Подальший розвиток клінічної науки про креативність обґрунтовує її значення як ресурсу психологічного відновлення, символічного опрацювання травми та формування нових адаптаційних наративів [2]. У руслі концепції посттравматичного зростання творчі процеси розглядаються як механізм трансформації життєвої кризи у джерело розвитку особистості [11].

Поряд із зарубіжними дослідженнями вагомий науковий доробок формується і в українському психологічному дискурсі. Вітчизняна історіографія акцентує увагу на життєтворчому потенціалі особистості, здатності до смислоконструювання та саморегуляції у кризових обставинах [14]. У сучасних дослідженнях розглядаються особистісні форми резильєнтності в умовах невизначеності та соціальних потрясінь, зокрема роль внутрішніх психологічних ресурсів у подоланні стресу та адаптації до кризових ситуацій [9]. Практико-орієнтовані праці також висвітлюють питання збереження ментального здоров'я та розвитку стійкості особистості в умовах війни, підкреслюючи значення активізації внутрішніх ресурсів, зокрема творчих [13].

Окремої уваги заслуговують сучасні вітчизняні дослідження ресурсного потенціалу креативності у дорослому віці, зокрема праця О. Ф. Чиж, у якій креативність обґрунтовується як інтегративний особистісний копінг-ресурс, що сприяє адаптації, особистісному зростанню в умовах кризових трансформацій та забезпечує когнітивну гнучкість [15].

Таким чином, аналіз теоретичного матеріалу засвідчує поступове формування цілісного наукового підходу до осмислення креативності як психологічного ресурсу резильєнтності. Від класичних теорій творчого мислення наукова думка еволюціонувала до розуміння креативності як механізму адаптації, смислотворення та посттравматичного зростання. В умовах сучасних суспільних криз креативність постає інтегративним ресурсом, що поєднує когнітивну гнучкість, емоційну регуляцію та здатність особистості конструювати нові життєві перспективи, забезпечуючи не лише подолання травматичного досвіду, а й набуття нових стратегій саморегуляції, що сприяють особистісній трансформації.

Попри значний науковий доробок, історіографічний аналіз засвідчує наявність концептуальних і методологічних прогалин у дослідженні креа-

тивності як психологічного ресурсу резильєнтності. Насамперед простежується фрагментарність наукового осмислення проблеми: креативність переважно вивчається у межах психології творчості, тоді як резильєнтність – у площині досліджень стресу та адаптації в рамках когнітивно-поведінкових теорій, що зумовлює недостатню інтеграцію цих підходів. Обмеженням залишається й емпіричний корпус досліджень, присвячених взаємозв'язку творчих ресурсів із показниками психологічної стійкості дорослих у кризових умовах. У вітчизняному дискурсі питання психодіагностики креативної резильєнтності потребують подальшої розробки та впровадження креативно орієнтованих практик у систему психологічної допомоги. Це актуалізує необхідність комплексних міждисциплінарних досліджень означеної проблематики.

Список використаних джерел:

1. Forgeard M. J. C. Perceiving benefits after adversity: The relationship between self-reported posttraumatic growth and creativity. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*. 2013. Vol. 7 (3). P. 245–264. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0031223>
2. Forgeard M. J. C., Elstein J. G. Advancing the clinical science of creativity. *Frontiers in Psychology*. 2014. Vol. 5, 613 p. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2014.00613/full>
3. Guilford J. P. The nature of human intelligence. New York : McGraw-Hill, 1967. URL: <https://gwern.net/doc/iq/1967-guilford-thenatureofhumanintelligence.pdf>
4. Maslow A. H. Toward a psychology of being. 2nd ed. New York : Van Nostrand, 1968. URL: <https://psycnet.apa.org/record/1969-16555-000>
5. Masten A. S. Ordinary magic: Resilience in development. New York : The Guilford Press, 2014. URL: <https://psycnet.apa.org/record/2014-24988-000>
6. Richards R. Everyday creativity: Process and way of life – Four key issues. *The Cambridge handbook of creativity* / eds. J. C. Kaufman, R. J. Sternberg. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. P. 189–215. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511763205.013>
7. Runco M. A., Jaeger G. J. The standard definition of creativity. *Creativity Research Journal*. 2012. Vol. 24 (1). P. 92–96. DOI: <https://doi.org/10.1080/10400419.2012.650092> URL: <https://psycnet.apa.org/record/2012-04002-011>
8. Rutter M. Resilience as a dynamic concept. *Development and psychopathology*. 2012. Vol. 24 (2). P. 335–344. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0954579412000028> URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22559117/>
9. Serdiuk L., Lytvynenko O., Serdiuk O., Denchyk A. Personal resources of resilience in conditions of uncertainty and crises. *Psychological journal*. 2024. Vol. 10 (2). P. 27–37. DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2024.10.2.2>
10. Southwick S. M., Bonanno G. A., Masten A. S., Panter-Brick C., Yehuda R. Resilience definitions, theory, and challenges: Interdisciplinary perspectives. *European Journal of Psychotraumatology*. 2014. Vol. 5, Article 25338. URL: <https://psycnet.apa.org/record/2015-02818-001>
11. Tedeschi R. G., Calhoun L. G. Posttraumatic Growth: Conceptual Foundations and Empirical Evidence. *Psychological Inquiry*. 2024. Vol. 15 (1). P. 1–18. DOI: https://doi.org/10.1207/s15327965pli1501_01

12. Воронова О. Ю., Барчій М. С. Окремі аспекти дослідження резильєнтності особистості. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія*. 2024. Вип. 1. С. 28–32.
13. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати : метод. рекомендації. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 52 с. URL: <https://surl.lu/azpqef>
14. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. Київ : Либідь, 2003. 376 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Tytarenko_Tetiana/Zhyttievyi_svit_osobystosti_u_mezhakh_i_za_mezhamy_budennosti/
15. Чиж О. Ф. Креативність як ресурсний потенціал особистості в дорослому віці. *Наукові записки. Серія: Психологія*. 2025. № 2. С. 171–176. DOI: <https://doi.org/10.32-782/cusu-psy-2025-2-24>

УДК 159.98

Даценко Оксана,
*асистент кафедри загальної та вікової психології,
Криворізький державний педагогічний університет,
м. Кривий Ріг, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6722-6141>*

ПСИХОЕДУКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Глиbokі соціально-політичні та економічні зміни, що відбулися в країні у зв'язку з воєнними подіями, спричинили появу численних соціально-психологічних проблем у суспільстві. Тривалість і екстремальність військового конфлікту обумовлює значне підвищення рівня стресу, тривожності, психоемоційного напруження та ризику розвитку психосоматичних захворювань населення. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) та вітчизняних досліджень (зокрема Gradus Research та платформи «Ти як?»), з початком повномасштабної війни в Україні спостерігається суттєве погіршення показників ментального здоров'я, зростання рівня депресивних проявів та посилення симптомів емоційного виснаження. Станом на кінець 2024 року 68 % українців зазначають про погіршення стану свого здоров'я порівняно з довоєнним періодом. Близько 46 % населення відмічають загострення хронічних хвороб. Кількість встановлених діагнозів ПТСР у 2024 році зростає майже вчетверо порівняно з 2021 роком [1; 8].

Соціальна нестабільність та невизначеність, відчуття постійної загрози життю роблять людину емоційно виснаженою та особливо вразливою до впливу екстремальних чинників. Це, в свою чергу, актуалізує потребу у превентивних і підтримувальних психологічних інтервенціях. Перед науковою